

**БРОШУРА ЗА РЕГИОНАЛНИТЕ
СТАНДАРДНИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ ЗА
ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА
СО ЛУЃЕ И ПОТЕНЦИЈАЛНИ ЖРТВИ НА
ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ ВО ИТНИ СИТУАЦИИ**

СОДРЖИНА

КАКО ОВАА БРОШУРА СЛУЖИ КАКО РЕСУРС ЗА ПРОФЕСИОНАЛЦИ.....	1
ОДГОВОРНИ АКТЕРИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА РЕГИОНАЛНИТЕ СОП.....	1
СТРУКТУРА И ЧЕКОРИ НА СОП.....	2
ПРВИЧНО ПРЕПОЗНАВАЊЕ.....	2
ПРЕЛИМИНАРНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА.....	4
ФОРМАЛНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА.....	5
ИНДИКАТОРИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ.....	8

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ

МО	Меѓународна организација
МАРРИ	Регионална иницијатива за миграции, азил и бегалци
Учесници на МАРРИ	(се однесува на Западен Балкан 6: Албанија, Северна Македонија, Босна и Херцеговина, Србија, Црна Гора и Косово*)
НВО	Невладина организација
ЦСР	Центар за социјални работи
КЛ	Контакт лице/точка
ПЖТЛ	Потенцијални жртви на трговија со луѓе
СОП	Стандардни оперативни процедури
ТЛ	Трговија со луѓе
ТМУ	Транснационален механизам за упатување
ЖТЛ	Жртви на трговија со луѓе

* Оваа ознака е без предрасуди за статусот и е во согласност со Резолуцијата 1244 на Советот за безбедност на Обединетите нации и Мислењето на Меѓународниот суд на правдата за Декларацијата за независност на Косово.

1. КАКО ОВАА БРОШУРА СЛУЖИ КАКО РЕСУРС ЗА ПРОФЕСИОНАЛЦИ

Брзиот одговор против трговијата со луѓе во итни ситуации спасува животи и обезбедува заштита на засегнатите лица.

Кризите имаат влијание врз трговијата со луѓе, како во земјите на потекло, така и во регионите кои ги примаат мигрантите како земји за транзит или дестинација.

Развојот на Регионалните СОП (Стандардни оперативни процедури) за идентификација на ЖТЛ (жртви на трговија со луѓе) и ПЖТЛ (потенцијални жртви на трговија со луѓе) во вонредни ситуации придонесува кон постигнување унифицирани стандардизирани и усогласени процедури за идентификација на ЖТЛ и ПЖТЛ за време на вонредни ситуации.

Тие се корисна алатка и ресурс за сите релевантни професионалци вклучени во процесот на идентификација на ПЖТЛ и ЖТЛ во итни ситуации.

Целта на оваа брошура е да им помогне на сите професионалци на МАРРИ учесниците, кои можат да дојдат во контакт со ЖТЛ и ПЖТЛ, во процесот на брза идентификација за време на итни ситуации.

2. ОДГОВОРНИ АКТЕРИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА РЕГИОНАЛНИТЕ СОП

Професионалци од прва линија: полицајци, социјални работници, здравствени работници, преведувачи, професионалци од НВО и МО и други.

Координатор за идентификација на жртви на трговија со луѓе - професионалец кој претходно работел во процес на формална

идентификација на жртви на трговија со луѓе и е задолжен за координација на постапката за формална идентификација во итни ситуации.

Контакт лице/точка (КЛ) за идентификација на случаи на ТЛ во итни ситуации (наведено како КЛ за ТЛ) - специјално обучен професионалец од полицијата и/или социјалните служби достапен 24 часа за да биде присутен на терен, на барање од кој било професионалец кој ги идентификува ЖТЛ и/или ПЖТЛ врз основа на индикаторите за идентификација.

3. СТРУКТУРА И ЧЕКОРИ НА СОП

Интеракциите во сите фази од процесот на идентификација треба да се засноваат на следново:

Регионалните СОП опишуваат процедури, кои содржат свои насоки за:

4. ПРВИЧНО ПРЕПОЗНАВАЊЕ

ШТО: Прв директен контакт на лицата во ризик, мигранти и бегалци за време на итни ситуации со властите или претставници од МО и НВО за кои може да се појави сомнеж за ТЛ врз основа на индикаторите за идентификација на ЖТЛ и ПЖТЛ (се наоѓа на крајот на документот) и околностите околу ситуацијата во која се наоѓаат.

КОЈ: Сите одговорни лица од прва линија во учесниците на MAPPI.

КОГА: За време и по првичниот контакт со лицето за кое се претпоставува дека е ЖТЛ или ПЖТЛ.

КАКО:

- Се прави извештај за секое лице;
- Се спроведува прелиминарен здравствен скрининг;
- Органите за спроведување на законот бараат можни знаци на криминални дела (ТЛ, криумчарење и сл.)
- Фронтекс и/или органите за спроведување на законот спроведуваат скрининг интервјуа;
- Врз основа на индикатори и скрининг интервју ПЖТЛ и ЖТЛ се првично препознаени/идентификувани;
- Лицето/ата е/се одвоени од групата/други лица;
- Лицето/ата е/се информирани за нивните права и се прашани дали сака/ат да го пријават случајот во полиција и ако лицето/ата се согласува - помогнете им да го сторат тоа;
- Процесот на идентификација продолжува доколку лицето/ата се согласи/ат на тоа (ако лицето/ата е/се возрасно/и);
- Во случај на дете, ЦСР се информира веднаш;
- Доколку возрасно лице за кое постои сомневање дека е ЖТЛ не се согласи со процесот на идентификација, локалното КЛ за ТЛ подготвува кратка информација и ја испраќа до локалниот координатор за идентификација на жртви на трговија со луѓе (Образец 1) - кој потоа го споделува со локалните координатори за ТЛ во учесниците на МАРПИ од каде дошло лицето и/или до каде се претпоставува дека лицето оди;
- Локалните координатори за идентификација на ЖТЛ од информираните учесници на МАРПИ дополнително ги споделуваат добиените информации на локално ниво (процесот на размена на информации од првата до последната точка започнува во рок од 24 часа);
- Доколку лицето за кое се претпоставува дека е ЖТЛ сака да поднесе барање за азил, професионалците од прва линија ќе ги информираат вработените во релевантните институции за азил во врска со сите информации достапни во тој момент.

5. ПРЕЛИМИНАРНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА

ШТО: Итно преземање на збир на дејствија врз основа на кои би можело да се претпостави дека лицето е ЖТЛ и може да се преземе неговата првична заштита.

КОЈ: Локално КЛ за ТЛ врши прелиминарна идентификација на ЖТЛ.

КОГА: Процесот започнува веднаш по првичната идентификација и е информирано локалното КЛ за ТЛ. Таа/тој пристигнува на терен што е можно поскоро и ја спроведува постапката за прелиминарна идентификација и упатување (оваа постапка се спроведува во согласност со медицинските протоколи кои се во сила кај секој учесник на МАРРИ).

КАКО: Професионалецот кој се сомнева дека некое лице/а е/се ПЖТЛ веднаш го информира локалното КЛ за ТЛ (локалното КЛ за ТЛ може да ги добие таквите информации и од локалниот координатор за идентификација на жртвите на ТЛ кои ги примиле од други учесници на МАРРИ):

- Локалното КЛ за ТЛ пристигнува на терен и тој/таа се среќава со стручното лице и добива информации;
- Лицето веднаш се информира за доверливоста, неговото право да носи сопствени информирани одлуки и целта на интервјуто;
- Доколку лицето е дете, мора да се контактира надлежниот центар за социјална работа кој го води случајот и гозастапува детето;
- Откако ќе се добие согласност од лицето, важно е да се процени дали ова лице е во состојба да учествува на интервју;
- Доколку се утврди дека лицето не е во состојба да биде интервјуирано, локалното КЛ за ТЛ ќе го упати лицето до потребните служби за поддршка;
- Доколку локалното КЛ оцени дека лицето е способно да учествува во интервјуто, интервјуто се спроведува;

Врз основа на резултатите од интервјуто, локалното КЛ за ТЛ може да ги донесе следните заклучоци:

- Лицето е со висок ризик да биде ЖТЛ или
- Лицето е со низок ризик да биде ЖТЛ;
- Доколку лицето е со висок ризик, локалното КЛ за ТЛ веднаш го информира локалниот координатор за идентификација на жртви на трговија со луѓе и тие се договорат за план за упатување (НРМ на секој учесник на МАРПИ);
- Доколку лицето е со низок или висок ризик и одбие каква било поддршка и заштита, се прави службена белешка и се потпишува од лицето и заедно со сите добиени информации се испраќа од локалниот координатор за идентификација на жртви на трговија со луѓе до локалниот/е координатор/и за идентификација на жртви на трговија со луѓе од другиот/те учесник/ци на МАРПИ .

6. ФОРМАЛНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА

ШТО: Постапка заснована на проценка направена од надлежниот орган со која едно лице добива статус на жртва во согласност со воспоставениот механизам за формална идентификација кај секој учесник на МАРПИ.

КОЈ: Локален координатор за идентификација на жртви на трговија со луѓе.

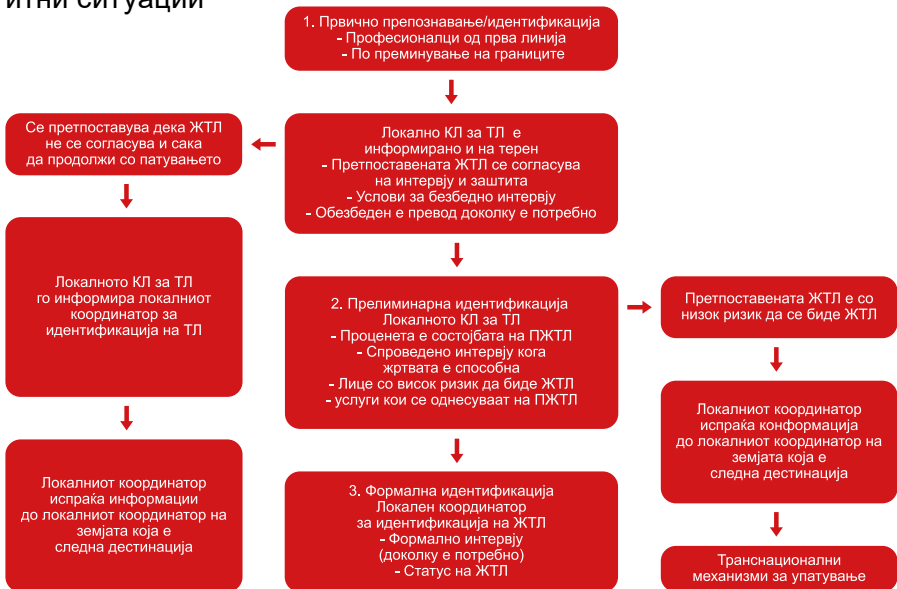
КОГА: Во рок од 24 часа од прелиминарната идентификација (во посебни околности како пандемии, оваа временска рамка може да се продолжи).

КАКО:

- По прелиминарната идентификација, локалното КЛ за ТЛ доставува информации до локалниот координатор за идентификација;

- Доколку е можно, формална идентификација може да се направи врз основа на собраните информации и без повторно интервју;
- Во согласност со НРМ на учесниците на МАРПИ, локалниот координатор за идентификацијата на жртвите на трговија со луѓе ќе го упати лицето/цата во соодветно сместување, ќе го координира развојот и спроведувањето на краткорочниот индивидуален план за поддршка и заштита;
- Доколку локалниот координатор за идентификација на ЖТЛ утврди дека лицето не е способно за интервјуирање и врз основа на достапните информации не е можно да се донесе одлука без интервју, постапката за формална идентификација ќе продолжи кога лицето ќе биде во состојба за интервјуирање;
- Доколку при процесот на формална идентификација се констатира дека лицето/цата е/се ЖТЛ, понатамошната комуникација помеѓу учесниците на МАРПИ ќе се организира врз основа на Транснационалните механизми за упатување.

Графикон: Регионални СОП за идентификација на ЖТЛ во итни ситуации

7. ИНДИКАТОРИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ВОЗРАСНИ

ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

ОПШТИ ИНДИКАТОРИ

Индикатори во врска со миграција:

- Поминуваат долго време во земјата на транзит;
- Разочарани од лажни ветувања, имаат нереални очекувања од земјата на дестинација;
- Недоследни приказни за миграцискиот пат, без познавање на рутата на патување од земјата на потекло до земјата на дестинација;
- Ги менуваат приказните за патувањето, ја намалуваат сериозноста на ситуацијата, раскажуваат исти приказни како мигрантите од иста земја на потекло;
- Значаен долг кон криумчарите, долгот продолжува да се зголемува како што одминува времето;
- Лицето/ата не знае/ат во која земја се наоѓа/ат.

Индикатори за сите жртви на трговија со луѓе:

- Веруваат дека мора да работат против својата волја;
- Показуваат знаци дека нивните движења се контролирани;
- Показуваат страв или вознемиреност;
- Предмет се на насилство или закани за насилство врз себе или врз членовите на семејството и блиските;
- Претрпеле повреди кои се чини дека се резултат на напад;
- Претрпеле повреди или оштетувања типични за одредени работни места или контролни мерки;
- Претрпеле повреди кои се чини дека се резултат на примена на контролни мерки;
- Недоверливи се кон властите;

- Добиле закани дека ќе бидат предадени на властите;
- Се плашат од откривање на нивниот имиграциски статус;
- Не ги поседуваат своите пасоши или други патни или лични документи, бидејќи тие документи ги поседува некој друг;
- Имаат лажни лични или патни документи;
- Пронајдени се или поврзани со одреден тип на локација која најверојатно ќе се користи за експлоатација на луѓе;
- Не се запознаени со локалниот јазик;
- Не ја знаат домашната или работната адреса;
- Дозволуваат другите да зборуваат во нивно име кога директно им се обраќаат;
- Постапуваат како да се поучени од некој друг;
- Принудени се да работат под одредени услови;
- Се дисциплинираат преку казнување;
- Не можат да преговараат за работните услови;
- Примаат мала плата или воопшто не примаат плата;
- Немаат пристап до нивната заработка;
- Немаат пристап до медицинска нега;
- Имаат ограничена или немаат социјална интеракција;
- Имаат ограничен контакт со нивните семејства или со луѓе надвор од нивната непосредна околина;
- Не можат слободно да комуницираат со другите;
- Зависат од други;
- Доаѓаат од место за кое е познато дека е извор на трговија со луѓе;
- Трошоците за нивниот транспорт до земјата на дестинација ги платиле фасилитаторите, кои мора да ги вратат со работа или давање услуги во земјата на дестинација;
- Постапиле врз основа на лажни ветувања.

Трговија со цел сексуална експлоатација:

- Лицето/ата не знае/ат во која земја се наоѓа/ат;
- Извршиле комерцијални сексуални дејствија во земји за кои се знае дека се транзитни земји што ги користат трговците со луѓе;
- Националност под ризик: лицето/ата доаѓа/ат од земја

-
- позната по своите мрежи на трговија со луѓе со цел сексуална експлоатација (земји од Источна Европа, Нигерија итн.);
- Се на која било возраст, иако возраста може да варира во зависност од локацијата и пазарот;
 - Се преместуваат од еден бордел во друг или работа на различни локации;
 - Придружувани се секогаш кога одат и се враќаат од работа и при други надворешни активности;
 - Имаат тетоважи или други знаци што укажуваат на „сопственост“ од нивните експлоататори;
 - Работат долги часови или имаат неколку или немаат слободни денови;
 - Спијат таму каде што работат;
 - Живеат или патуваат во група, понекогаш со други жени кои не го зборуваат истиот јазик;
 - Имаат многу малку парчиња облека;
 - Имаат облека која најчесто се носи за сексуална работа;
 - На локалниот јазик, или на јазикот на групата клиенти, знаат да кажуваат само зборови поврзани со секс;
 - Немаат сопствени пари во готово;
 - Не можат да покажат документ за идентификација.

Следното, исто така, може да укаже дека било тргувано со деца:

- Постојат докази дека претпоставените жртви имале незаштитен и/или насилен секс;
- Постојат докази дека претпоставените жртви не можат да одбијат незаштитен и/или насилен секс;
- Постојат докази дека некое лице било купено и продадено;
- Немаат избор за сместување;
- Никогаш не ги напуштаат работните простории без нивниот работодавец;
- Не можат слободно да се движат;
- Се дисциплинираат преку парични казни;
- Изложени се на навреди, злоупотреба, закани или насилство;

- Немаат основна обука и професионални лиценци.

Следното, исто така, може да укаже дека луѓето биле тргувани за трудова експлоатација:

- Немаат здравствени и безбедносни извештаи;
- Работодавачот или раководителот не може да ги покаже документите потребни за вработување работници од други земји;
- Работодавачот или раководителот не може да прикаже евиденција за исплатените плати на работниците;
- Здравствената и безбедносната опрема е со слаб квалитет или недостасува;
- Опремата е дизајнирана или е изменета така што со неа може да управуваат деца;
- Постојат докази дека се прекршуваат законите за работни односи;
- Постојат докази дека работниците мора да платат за алат, храна или сместување или дека тие трошоци се одбиваат од нивните плати.

Луѓето кои биле тргувани со цел да питачат или да вршат ситни криминални дејствија можат да:

- бидат деца, постари лица или мигранти со попречености;
- бидат деца кои носат и/или продаваат недозволените дроги;
- имаат физички оштетувања кои се чини дека се резултат на осакатување;
- бидат деца од иста националност или етничка припадност кои се движат во големи групи со само неколку возрасни лица;
- бидат малолетници без придружба кои биле „пронајдени“ од возрасно лице од иста националност или етничка припадност;
- се движат во групи додека патуваат со јавен превоз;
- учествуваат во активностите на организирани криминални банди;
- бидат дел од големи групи деца кои имаат ист возрасен старател;
- бидат казнети ако не соберат или крадат доволно;
- живеат со членовите на нивната банда;

- патуваат со членовите на нивната банда до земјата на дестинација;
- живеат како членови на банда, со возрастни кои не се нивни родители;
- се движат секојдневно во големи групи и на значителни растојанија.

ИНДИКАТОРИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ДЕЦА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

Општи индикатори за сите деца:

- Нема јасни информации за земјата на дестинација;
- Патува со возрастно лице кое не е нејзин/негов родител или законски старател;
- Повторливи извештаи за незаконски активности;
- Деца кои работат на улица: продаваат предмети (цигари, весници, пијалаци, играчки, цвеќиња итн.);
- Бега од засолништа/сместување;
- Отсуство или отпишување од училиште;
- Се занимава со работа која не е соодветна за нејзината/неговата возраст;
- Нема време за играње;
- Нема пријатели на иста возраст надвор од работа;
- Лаже за нејзината/неговата возраст за да ја избегне социјалната детска заштита;
- Користи дрога и/или алкохол;
- Дел е од група деца под овластување на возрастно или постаро дете;
- Нема пристап до законски старатели;
- Кога малолетникот е придружуван, придружникот може да се претстави како роднина или член на семејството, но за време на интервјуто се чини дека тие навистина не се познаваат и даваат контрадикторни информации за нивниот миграциски пат и нивната крајна дестинација;

- Доаѓа на состанок со возрасно лице кое сака да присуствува на интервјуто;
- Го зема возрасно лице директно по интервју или состанокот;
- Не се однесува на начин типичен за деца на иста возраст (т.е. покажува невообичаено исплашено однесување, сексуално експлицитно однесување итн.);
- Се чини дека формира нездрав однос со возрасните;
- Невообичаено однесување на детето кон придружникот (вознемирено, исплашено);
- Видно исцрпени и во состојба на алармантна лоша хигиена;
- Непридружувани или одделени деца се претставени како браќа и сестри кога се чини дека немаат сличности, немаат емотивна поврзаност;
- Искуство со миграција;
- Секојдневен живот поврзан со експлоатација;
- Средства за контрола што ги користат трговците со луѓе.

Сексуална експлоатација:

- Бремено дете;
- Облека со детска големина која вообичаено ја носат сексуалните работници;
- Непридружувани деца кои носат телефонски броеви за повикување такси;
- Сексуално експлицитно однесување;
- Присуство на играчки, кревети и облека за деца на несоодветни места, како што се бордели и фабрики.

Присилно питачење и незаконски активности:

- Секојдневно се движат во групи од неколку деца, особено на популарни или туристички места;
- Припаѓаат на група деца од иста националност;
- Транспорт или препродажба на дроги или други недозволени производи;
- Им се даваат само остатоци за јадење;
- Деца со попреченост или осакатени деца.

Оваа публикација е овозможена со поддршката дадена од Регионалниот проект за спречување и борба против трговијата со луѓе во име на Министерство за економска соработка и развој на Сојузна Република Германија (БМЗ) и имплементиран од Германското друштво за меѓународна соработка – ГИЗ во соработка со стратешкиот партнер Регионалната иницијатива за миграции, азил и бегалци (МАРПИ).

Анализата, резултатите и препораките во оваа публикација се мислења на авторот(ите) и не ги одразуваат ставовите на Германското друштво за меѓународна соработка – ГИЗ или на Регионалната иницијатива за миграции, азил и бегалци (МАРПИ).

Објавено од:

Германското друштво за меѓународна соработка – ГИЗ

Регистрирани канцелари:

Бон и Ешборн, Германија

Регионален проект за:

Спречување и борба против трговијата

со луѓе на Западен Балкан

Мартин Хибш

Антоние Грубишиќ 5

1000 Скопје, Северна Македонија

T +389 23103560

E martin.hiebsch@giz.de

I www.giz.de/en

Автор:

Бистра Неткова

Дизајн:

Бренд Јунион ДОО Скопје

Во име на:

Министерство за економска соработка и
развој на

Северна Република Германија (БМЗ)

Датум:

септември 2022 година